

Штець Т. Ф.
*PhD in Economics, доцент кафедри фінансів
та бухгалтерського обліку
Економіко-технологічного інституту
імені Роберта Ельворті*
Піскова Н. О.
*студентка
Економіко-технологічного інституту
імені Роберта Ельворті
м. Кропивницький, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-273-2-22>

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Процес складання облікової політики – це надана урядом можливість суб'єкту господарювання самостійно здійснювати в межах законодавства облікову діяльність, що містить сукупність принципів, методів і процедур здійснення обліку, аналізу, групування, узагальнення фактів господарської діяльності, складання та подання фінансової звітності [1, с. 75].

Головним призначенням облікової політики є оптимізація процесу організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності на підприємстві. Виконання цього можливо через процедуру формалізації за допомогою таких носіїв інформації, як наказ, положення, інша організаційно-розпорядча документація, система внутрішньої документації.

Згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» основними з цих принципів повинні бути: обачність; повне висвітлення; автономність; послідовність; безперервність; нарахування та відповідність доходів та витрат; превалювання сутності над формою; історична (фактична) собівартість; єдиний грошовий вимірник; періодичність [2].

Законодавством не затверджена типова форма розпорядчого документу про облікову політику, у зв'язку із цим відсутні вимоги до його оформлення, змісту та структури.

Найбільш ґрунтовно проблеми формування облікової політики розглянуті у працях Ф. Ф. Бутинця, Г. М. Давидова, П. Є. Житнього, М. С. Пушкаря, В. В. Сопко, В. Г. Швеця. У роботах інших авторів представлені також результати досліджень окремих аспектів удосконалення системи бухгалтерського обліку. Однак окремі аспекти цієї проблеми залишаються дискусійними і потребують подальших досліджень. Це, зокрема, стосується методики формування облікової політики на вітчизняних підприємствах.

За сучасних умов господарювання, облікова політика виконує не лише функції обліку, а й надає інформацію користувачам для виконання функцій управління (планування, організації, контролю тощо). Тому при формуванні облікової політики необхідно дотримуватися не тільки принципів бухгалтерського обліку, а й загальнонаукових:

1) принципу системності (облікова політика розглядається у частині складової виробничої системи);

2) принципу комплексності (вивчення комплексного впливу чинників на господарську);

3) принципу наукової обґрунтованості (в узгодженості з НТП, законів, нормативно-правовою базою);

4) принципу ефективності, планомірності та динамізму (спрямування облікової політики на розв'язання не лише поточних, а й довгострокових стратегічних завдань розвитку підприємства);

5) принципу профілактики (виконує запобіжну функцію);

6) принципу «селекції» (передбачає, що інформація, яка надається на кожному рівні виробничої системи, має бути необхідною і суттєвою для прийняття управлінських рішень);

7) принципу сумісності особистих, регіональних і державних інтересів [3, с. 26].

Незважаючи на значні досягнення у розробці принципів облікової політики має місце ситуація, коли фахівці, які формують

облікову політику не достатньо уваги приділяють сфері діяльності конкретного підприємства, не враховують особливостей взаємодії з іншими структурами, звертаючи увагу лиш на теорію формування облікової політики, не до кінця розуміючи принципів побудови [4, с. 71]. Тому, при формуванні облікової політики необхідно чітко визначитися із її місцем у системі управління підприємством в цілому та її взаємозв'язків із іншими елементами. Логічним, є формування облікової політики у системі обліку, яка у свою чергу, інтегрована у систему управління підприємством.

Побудова та функціонування облікової політики підприємства повинні враховувати принципи побудови і функціонування обліку та управління підприємством в цілому

Процес формування облікової політики трудомісткий та потребує відповідального й професійного підходу. Тому на підприємстві доцільно буде створити спеціальну комісію із розробки розпорядчого документу про облікову політику та, за потребою, заключити договір з аудиторською (консалтинговою) фірмою про розробку облікової політики.

Руденко О. В. із цього приводу слушно зазначає: «Формування облікової політики зумовлює використання знань різних галузей науки, тому в її створенні повинні брати участь майже всі економічні, технічні й екологічні служби підприємства для задоволення власних потреб і виконання зобов'язань перед державою» [5, с. 101].

Вибір суб'єктів формування облікової політики залежить від обсягів діяльності підприємства, кваліфікації та рівня освіти облікових працівників, наявності платіжних засобів і є суто індивідуальним для кожного суб'єкта господарювання у конкретній економічній ситуації. Остаточне рішення про зміст розпорядчого документу про облікову політику приймає власник або орган, що складається із власників або їх представників, оскільки вони несуть відповідальність за формування та дотримання обраної облікової політики на підприємстві.

Безпосередню участь при формуванні облікової політики, а також відповідальність за її формування, як правило, беруть на

себе директор і головний бухгалтер. До складу комісії повинні входити фахівці не лише із бухгалтерської служби, але й інших функціональних підрозділів та відділів, в тому числі фінансового, юридичного, відділу внутрішнього аудиту, інженерно-технічна, планово-економічна та інші служби підприємства, які відповідальні за планування таких показників, як собівартість виробленої і реалізованої продукції, класифікації витрат, амортизації.

Підприємство повинно забезпечити незмінність облікової політики протягом всієї господарської діяльності. Доцільність зміни того чи іншого параметру облікової політики комісія має встановити під час обов'язкової річної інвентаризації, а якщо їх розробляє аудиторська фірма, то під час аудиторської перевірки.

Отже, формування облікової політики – складний і відповідальний процес. Тому що підприємству не один рік доведеться працювати, враховуючи свої активи та зобов'язання згідно з розробленою обліковою політикою. Безпосередньо формування облікової політики здійснюється під впливом багатьох факторів, принципів, методів та процедур, а також основних її елементів за окремими етапами.

Література:

1. Житний П. Є. Облікова політика в умовах розвитку фінансово-промислових систем: методологія та організація : монографія. Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля

2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

3. Житний П. Принципи формування облікової політики. *Бухгалтерський облік і аудит*. № 4.

4. Костенко О. М. Облікова політика як внутрішньогосподарський інструмент впливу на формування прибутковості підприємства. *Економіка та держава*. № 6.

5. Руденко О. В. Управлінська спрямованість облікової політики. *Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ*. № 4 (20).